

Erdőrendezési Tudományos Konferencia Magyar János akadémikus 90. születésnapja alkalmából

Dr. Solymos Rezső:

Az erdészettudomány és az erdőrendezés

A magyar erdőgazdálkodás nemzetközileg elismert szakmai színvonala, erdeink fenntartható (tartamos) teljesítőképessége, sokoldalú rendeltetésének szerepe hazánk gazdasági életében és a társadalmi jólétben számos tényező összehatásának köszönhető. Joggal állíthatjuk, hogy a céltudatos fejlesztés eredményeként erdőrendezésünk szakmai színvonala az európai élmezőnyben van. Erdeink adatainak széles körű ismerete, a korszerű tervezési, szabályozási és ellenőrzési módszerek, valamint informatikai eszközök alkalmazása a hosszú és a rövid távú erdőszettpolitikai célok megvalósításának nélkülözhetetlen előfeltétele. Mindez indokolja, hogy a Magyar Tudományos Akadémia is felkarolja és elismerje ezt az erdészettudományi szempontból is rendkívül jelentős szakterületet. Első alkalommal rendezünk az Akadémián erdőrendezési tudományos konferenciát, amelynek a jelentőségét és aktualitását kiemeli, hogy a magyar erdőrendezés kiemelkedő egyéniségének, kutatójának és oktatójának, Magyar János akadémikusnak 2001. október 14-én van a 90. születésnapja.

Az erdőrendezés és a fenntartható (tartamos) erdőgazdálkodás

„A jövő fája a múltban gyökeredzik.” Az erdészettudomány többnyire olyan bonyolult természeti jelenségek megfigyelésével és mérésével foglalkozik, amelyek a múltban kezdődtek és több évtizednyi vagy évszázadot meghaladó idő folyamán mennek végbe. Ezek kiértékelése alapozza meg a kutatás eredményeit és a jövőre vonatkozó javaslatait. A korszerű modellezés, a számítástechnika előnyeinek kihasználása sokat segít ugyan, de az erdőállományokban lejátszódó bonyolult biocénótikus nexusokra és az emberi beavatkozások hatásaira átfogó választ csak a múltba is



visszanyúló hosszú távú tudományos megfigyelés vagy gyakorlati tapasztalat képes megbízhatóan szolgáltatni.

Az ezredfordulón erdészeti szakkörökben is sok szó esik arról, hogy az emberiség kellően nem figyelve a jövőre, a múltban miként tette és a jelenben miként teszi tönkre természeti környezetét. A különböző fejlesztések és általában az emberi törekvések fenntarthatóságának a gondolata elemi jelentkezik a gazdasági és társadalmi életnek úgyszólván az egész területén, amint ezt a Római Club, a Brundtland Bizottság, a riói és az azt követő konferenciák, valamint több más nemzetközi szervezet állásfoglalása bizonyítja. A különböző szervezetek a 20. század végén a fenntarthatóság követelményét újszerű gondolatként fejtették ki. Az erdészettudomány azonban több évszázad óta ismeri, az erdőgazdálkodás pedig egyre bővülő tartalommal, különböző szinten és mértékben megvalósítja a *fenntarthatóság elvét*, amely azonosnak tekinthető az erdőszetpben alapvető célként elfogadott tartamossággal.

A fenntartható, tartamos erdőgazdálkodás Magyarországon több, mint két évszázaddal ezelőtt kezdődött, amelynek a gyakorlati megvalósításában az

erdőrendezésnek kiemelkedő volt a szerepe.

Az erdőrendtartásoktól a korszerű erdőtervekg vezető út

Az erdőrendtartások

Tágabb értelemben véve az erdőrendezés kezdetét az erdőrendtartások kiadásának időszakában jelölhetjük meg, amikor a 16–18. század közötti időben királyi erdőrendtartások kiadása útján elkezdték a fakitermelések és a rá következő erdőfelújítások rendjének szabályozását. Az erdőszettpolitikai cél már ekkor a tartamosság volt, mégpedig a faellátás, a jövedelem tartamossága. Ezt szolgálták az erdő-felmérések, az erdők területét dokumentáló térképek, továbbá a fakitermelések tér és idő szerinti beosztása, amely a tervszerű erdőgazdálkodás kezdetének is tekinthető. Az erdőrendtartások lényege szerint: „...az erdőket rendszeresen kell vágni, és a vágásokban rendes és jó magfákat visszahagyni, hogy azokból mielőbb jó erdő legyen”.

Az 1852. évi osztrák erdőtörvény – az erdőrendezést tanító és szakirodalma

A 19. században megkezdődött a közalapítványi erdők felmérése és a pénzügyminisztériumhoz tartozó kincstári erdők üzemtervezése az 1852. évi osztrák erdőtörvény alapján. 1808-ban az Erdészeti Tanintézet létrehozásával kezdtek el Selmechányán az erdőrendezést tanítani. *Wilkens Henrik Dávid*, az első tanár, már erdőbecsléstani és hozamszabályozási ismereteket oktatott. 1835-től őt követte *Feistmantel Rudolf*, aki nemzetközileg elismert faterméstani kutató is volt. Feistmantel az erdőrendezést és az erdészeti üzemtant erdészeti igazgatás néven foglalta össze. Neki köszönhető a korabeli hazai erdőrendezés gyors fejlődése. Őt követte az erdőrendezést tanító *Schwarz Frigyes*, majd *Wagner Károly*. 1871-ben *Sóltz Gyula* lett az erdőrendezés, erdőértékszámítás, erdőbecslés, erdészeti statisztika és irodalomtörténet tanára Selmechányán.



Az erdészeti szakirodalomban jelentős esemény volt, hogy *Sóltz Gyula Fekete Lajossal* együtt 1882-ben kiadta „Az erdőbecsléstan kézikönyvét”. Ezt követte *Belbázy Emil* (1895), majd *Fekete Lajos* (1903), később *Muzsnay Géza* (1912) „Erdőrendezéstan” című könyve. A téma bővülő szakirodalma azt is igazolja, hogy az erdőrendezéstan tudománya ebben az időszakban gyorsan haladt előre és hasznosította a német nyelvterületen elért újabb kutatási eredményeket is. Külön érdemes ezzel kapcsolatban kiemelni a hazai erdőbecslési és erdészeti fatermészeti kutatásokat, amelyeknek *idős és ifjabb Greiner Lajos* volt ekkor a két vezéralakja. Fatermési tábláikat közel egy évszázadon át alkalmazta a magyar erdőrendezés. A Greiner-féle fatermési táblák és a hozzájuk kapcsolt ismeretek könyv alakban való közzététele tulajdonképpen az első magyar erdőrendezéstan könyvnek is tekinthető. Az erdőrendezés fejlesztését segítették ezenkívül az 1864-ben, illetve 1871-ben megjelent „Erdészeti segéd táblák”, amelyek szerzői *Divald Adolf* és *Wagner Károly* voltak. A magyar nyelvű erdészeti szaknyelv fejlesztésében mindketten elévülhetetlen érdemeket szereztek.

Az erdőrendezési utasítások – az erdőfelügyelőségek

Mindezeket figyelembe véve a 19. század folyamán alakult ki valójában a korszerű magyar erdőrendezés, amelynek köszönhetően *1880-ban kiadták az első magyar nyelvű erdőrendezési utasítást*. Ennek jogi alapját az 1879. évi első magyar erdő törvény teremtette meg, amely az erdőrendezéssel, illetve az üzemtervezéssel kapcsolatosan is tartalmazott meghatározó jelentőségű előírásokat.

1881-től az állami erdők kezelése a

Pénzügytől a Földművelésügyi Minisztériumhoz került át, ahol Erdőrendező Osztály alakult. Ennek felügyelete mellett végezték a királyi erdőrendezősek a kincstári erdők üzemtervezését. 1807-ben az érdemi erdőfelügyelet is megkezdődött azzal, hogy *négy országos főerdőfelügyelőt* neveztek ki. Ettől kezdve az erdőfelügyelőségek tevékenységének meghatározó jelentősége volt az erdő törvényekben előírt erdőgazdálkodás, a tartamosság megvalósításában. Sokat köszönhetünk annak, hogy erdőfelügyelőink zöme sem a múltban, sem a jelenben nem hallgatott és nem maradt csendben akkor, ha a szakszerűtlenségek látán szólniuk kellett.

Az első világháború után, 1920-ban adtak ki *új erdőrendezési utasítást*, amellyel hatályukat veszítették az 1880 és 1890 óta érvényben lévők. Ebben az utasításban megfogalmazott célok ma is időszerűek. Idézem: „...az üzemrendezés célja világos és átnézetes képet nyújtani az erdőgazdaság jelenlegi viszonyairól és az erdők jelen állapotáról, továbbá megállapítani azokat a főbb irányelveket, amelyek alapján a gazdálkodást szabályozni kell, megszabni a hozadék mértékét és a legközelebbi jövőre elkészíteni a részletes gazdasági terveket. Feladata végül gondoskodni az előírások végrehajtásának biztosításáról és a gazdasági eredmények nyilvántartásáról.” Sikertült mindezek nyomán elérni, hogy 1932-ben már az összes erdő 54%-a üzemtervezett volt.

1935-ben lépett életbe „*Az erdőkről és a természetvédelemről*” szóló törvény. Ezáltal törvénybe iktatták az általános üzemtervezettségi kötelezettséget, amelyre Európában sem volt akkor még sok példa. Ezekben az évtizedekben *Ajtay Viktor* és főleg *Fekete Zoltán*, majd pedig

Magyar János képviselte az erdőrendezési kutatást és oktatást. Erdőrendezéstan tankönyv ezen időszak folyamán nem jelent meg. A fatermési kutatások eredményei viszont jelentősen járultak hozzá a szakterület fejlesztéséhez.

A második világháború utáni 45 esztendő

A II. világháborút követően – az erdők 1945-ben történt államosítása után – az Erdőgazdaságok Erdőrendezőiségei végezték el a birtokviszonyok rendezését, az átvett erdők területének megállapítását, térképezését. Ebben az évben hozták létre a Magyar Állami Erdőgazdasági Üzemeket (MÁLLERDD), amelynek a XII. Erdőrendezési Főosztályán négy szakosztályt alakítottak, mégpedig: Mérési és térképezési, Erdőbecslési, Üzemtervkészítési, Üzemnyilvántartási szakosztályokat. Az első időszak fő feladata az erdőterület megállapítása volt, bár sürgetően jelentkezett az igény a faállományok adatainak számbavételére vonatkozóan is. Ezért 1946-ban elrendelték az erdőleltár elkészítését az erdőgondnokságok közreműködésével. Az adatok pontosítása érdekében 1947-ben elkezdték az „ideiglenes” – 1, 2 év alatt elkészíthető – üzemtervek készítését. Ezek szerepe elsősorban erdőleltározási jellegű volt. A munkát egy újabb erdőrendezési utasítással szabályozták, amely az ideiglenes erdőgazdasági üzemtervre vonatkozott. Az összes üzemtervekre kötelezően kiadták: „Az erdőgazdálkodás általános szabályai” című utasítást, amelyben többek között a rendes üzemi állományokra, a rontott erdőkre, a véderdőkre, a kopárokra, az alföldfásításra vonatkozóan szerepeltek előírások.

1949-ben az Erdőközpont irányításával 11 erdőrendezési csoportot hoztak létre az Erdőgazdasági Nemzeti Vállalatok szervezésével egy időben. Az erdőleltározást viszont nem fejezték be, amelyet utólag is sajnálatos tényként kell értékelnünk.

A háborút követő döntő lépés az erdőrendezés fejlesztésében akkor következett be, amikor *Magyar János* 1950-ben megtervezte az 5–10 évre szóló üzemtervekhez szükséges nyomtatványokat, amelyek minden eddiginél szélesebb körű információ nyújtására és szabályozásra nyújtottak lehetőséget. Az üzemtervek községhatárónként készültek, hogy az esetleges átszervezések bonyodalmakat ne okozzanak. 1952-ben létrehozták az Állami Erdőrendezési Intézetet, amelynek az ország

12 városában alakult kirendeltsége, miközben nemzeti vállalatokat állami erdőgazdasággá szervezték át.

1953-ban elkészült az „Erdőgazdasági Üzemrendezési Utasítás”. Ennek alapján kezdődött el az 5–10 évre szóló erdőgazdasági üzemtervek készítése. A végleges „Erdőrendezési Utasítás”-t – amely az erdőrendezési feladatokat 10 fejezetben foglalta össze – 1955-ben adta ki az Országos Erdészeti Főigazgatóság. Az 1961-ben életbe lépett „Az erdőkről és a vadgazdálkodásról” szóló törvény már előírta, hogy „minden erdőben jóváhagyott, legalább 10 évre szóló erdőgazdasági üzemterv szerint kell gazdálkodni”. A felosztott utasítások alapján a tíz állami erdőrendezőiség 1953–1970 között 10 012 üzemtervet készített.

Ennek az időszaknak egy másik kiemelkedő egyénisége *Sali Emil* volt, aki tudományos alaposággal szervezte és vezette a magyar erdőrendezést az ország összes erdeinek üzemtervezéséig.

Az újabb tudományos eredmények, a gépi adatfeldolgozás és a tapasztalatok figyelembevételével készült el a továbbiakra nézve *nagy jelentőségű 1970. évi üzemtervezési útmutató, amelyet 1983-ig alkalmaztak.*

Az ERTI-ben 1961-ben indított országos hosszú lejáratú erdőnevelési és fatermési kísérletekkel az erdőnevelési és faterméstani kutatások is fellendültek. Ennek eredményeként évről évre jelentek meg az új és az eddigieknél gazdagabb tartalmú hazai fatömeg- és fatermési táblák, valamint erdőnevelési modelltáblák. Ezeknek az erdőrendezés területén való hasznosítása, az erdőbecslési módszerek korszerűsítése során kiűnt, hogy a magyarországi erdők fakészlete és fanövedéke jelentős mértékben nagyobb a korábbiaknál, amely az

intenzív erdőművelés eredményességét is igazolta. Hasonló eredményeket értek el a szomszédos Ausztriában is, ahol ezért az erdészetet az állam, a társadalom rendkívüli elismerésben és megbecsülésben részesítette. Ezzel szemben nálunk a kétkedés, az eredmények lebecsülése vált jellemzővé.

Itt külön ki kell ismételten térnünk az *erdőfelügyelet jelentős szerepére*, az üzemtervezés és a felügyelet szervezeti szétválasztására, majd ismét egy szervezetben való működtetésére.

1984-től új elnevezéssel és bővített tartalommal erdőtervek készültek. A számítástechnika széles körű alkalmazása lehetővé tette az erdőtervek információtartalmának bővítését, különböző célú rendszerezését és a szabályozási idő megnövelését. A természet- és a környezetvédelmi érdekek is arra ösztönözték a tudomány és a gyakorlat illetékeseit, hogy a szabályozás időhorizontját tovább hosszabbítsák. Külön erdőrendezés-fejlesztési osztály alakult az erdőrendezőiségben belül. Az Erdőfelügyelőségek a minisztériumhoz tartoztak.

A rendszerváltoztatás után

Az 1989/90. évi rendszerváltoztatás újabb feladatok elé állította erdőrendezésünket. Létrehozták az egységes irányítású Állami Erdészeti Szolgálatot és a szolgálat területi igazgatóságait. Ez a szervezet tartalmában és feladatait tekintve az összes magyarországi erdőre nézve történelmileg is egyedülállóan nagy feladatot lát el. Az erdők tulajdonviszonyaiban és az erdőrendezés egészében létrejött változások erőpróbáját jól kiállták erdőrendezőink. Az AESZ kitűnő szakemberei készek és képesek a működés továbbfejlesztésére. A fejlesztés folyamatosan napirenden szerepel.

Magyarországon jelenleg olyan szakmai színvonalú erdőrendezési munkára van lehetőség, amely nemzetközi vonatkozásban is megfelel a 21. század követelményeinek.

Magyar János akadémikus szerepe az erdőrendezésben

Magyar János 1935-ben segéderdőmérnökként kezdte szakmai tevékenységét, később dolgozott az Erdészeti Kutatóintézetben Sopronban, majd az egyetemi Erdőrendezéstani Tanszéken, ezt követően a minisztériumi Erdőrendezési Főosztály vezetője, az Erdészeti Tudományos Intézet Igazgatója, valamint 1954–1981 között Egyetemünk Erdőrendezési Tanszékének vezető professzora, az Erdőmérnöki Főiskola igazgatóhelyettese, majd igazgatója és nem utolsósorban Akadémiánk Erdészeti Bizottságának elnökeként fejtette ki elismerésre méltó tevékenységét. Az MTA Agrártudományok Osztályának tagjaként korát meghazudtolóan jelenleg is aktív tevékenységet fejt ki.

Munkásságáról három jegyzéket készített, amelyet Sopronban az Egyetem Szakkönyvtárban letétbe helyezett. Ezeket az érdeklődők a könyvtárban teljes terjedelmükben tanulmányozhatják. Jelen alkalommal a következőket emelem ki belőlük: a tudományos minősítés szolgálatában 55 kandidátusi, illetve doktori cselekménynél működött közre mint elnök vagy tag, illetve opponens. Nemcsak itthon, hanem külföldön is számos előadásban ismertette a magyarországi erdőszeti felsőoktatás és kutatás eredményeit. 109 publikációja jelent meg nyomtatásban, 53 különböző jegyzetet készített. Rendszeresen tartott előadásokat az egyetemen kívül is. A nevéhez fűződik többek között a termőhelyi osztályok arányos különbségekkel való alakítása, a fatermési táblák szerkesztése alapkérdéseinek a kidolgozása, az egykorú állományok felsőmagassága, valamint az állományalkotó fafajok hazai valószínűségi termőhelyi szórásmezejének meghatározása és számos erdőnevelési, faterméstani és erdőbecslési kutatási eredmény.

Közel három évtizedes egyetemi tanári, vezetői tevékenysége során visszaállította a szakosítással szemben az egységes erdőmérnökképzést, a képzés időtartamát 10 szemeszterre emelte, kezdeményezője volt a faiparimérnök-képzésnek és a Faipari Mérnöki Kar megalapításának. 1956-ban igazgatóhelyettesként ő indította újra az Erdőmérnöki Főiskolán az oktatást, amelynek igazgatója lett. Minden alkalmat megragadott azért, hogy az erdőszeti és faipari felsőoktatást



fejlessze. Horatiusszal együtt vallotta: „*Qui deserit occasionem, deseritur ab illa*” – „*Aki elszalassza az alkalmat, azt az alkalom hagyja ott*”.

Munkásságának elismeréseként 1981-ben a Munka Érdemrend arany fokozatát, 1997-ben a Magyar Köztársaság Érdemrend Tisztikeresztjét, 1998-ban Bedő-díjat, 2000-ben Darányi Ignác-díjat kapott.

A vázlatos felsorolást is hosszan lehetne még folytatni. Úgy vélem azonban, hogy az erdőrendezés vázolt története és fejlesztése során kifejtett tevékenysége egymagában is indokolja, hogy Magyar Jánost 90. születésnapján az MTA Agrártudományok Osztálya, Erdészeti Bizottsága és az egész magyar erdésztársadalom nevében tisztelettel köszöntsük, hálás köszönetünket fejezzük ki életművéért, és azt kívánjuk, hogy még sokáig éljen és jó egészségben fejthesse ki áldásos tevékenységét.

* * *

Előadások

Erdészeti igazgatás és erdőrendezés – *Barátossy Gábor*, az FVM Erdészeti Hivatal elnöke

Az erdőrendezés szerepe az erdőgazdálkodásban – *Gémesi József*, az ÁPV Rt. Agrárgazdasági Ügyvezető Igazgatóság igazgatóhelyettese

Az erdőrendezés az átalakuló világban – *Csóka Péter*, az Állami Erdészeti Szolgálat (ÁESz) főigazgatója

Az erdészeti igazgatás szerepe az erdőtelepítési program megvalósításában – *Göbölös Antal* igazgató, ÁESz Kecskeméti Igazgatósága

A természetközeli erdőgazdálkodás tervezése – *Kolozs László* főosztályvezető–*Sódor Márton* osztályvezető, ÁESz

Erdészeti funkciótervezés – *Halász Tibor* irodavezető, ÁESz Térségfejlesztési és Zöldövezeti Tervező Iroda

Az erdészeti kutatás és oktatás szerepe az erdőrendezés fejlesztésében – *Führer Ernő* PhD, az ERTI főigazgatója, az MTA Erdészeti Bizottság titkára, *Mészáros Károly* PhD, a NYME Erdőmérnöki Kar dékánja

Felkért hozzászólók:

Bodor Károly erdőmérnök,

Halász Gábor, az ÁESz főosztályvezető-helyettese,

Dr. Magas László, a KAEG Rt. vezetőigazgatója,

Molnár Sándor PhD, a NYME Faipari Mérnöki Kar dékánja,

Dr. Papp Tivadar, a MEFA Rt. erdő-állomány-gazdálkodási igazgatója,

Dr. Péli Miklós igazgatóhelyettes, ÁESz Veszprémi Igazgatóság.

* * *

Elnök Úr! Hölgyeim és Uraim!

Az 1996-ban megszületett természet-és erdővédelemről szóló törvények egyértelművé tették, hogy alapvető szemléletváltásra van szükség az ágazat valamennyi területén, beleértve a gazdálkodást, tervezést, felügyeletet, természetvédelmet és vadgazdálkodást, mivel alapjaiban változott meg az erdő megítélése.

Nekünk, erdészeknek is látnunk kell, hogy a társadalomnak és a természetszerető közvéleménynek erdőre, a világ legfejlettebb életközösségére van szüksége a maga stabilitásával, gazdag növény- és állatvilágával, biológiai sokféleségével.

A nemzetgazdaság viszont továbbra is a lehető legértékesebb faanyagot igényli. Ez egészül ki a természetvédelem várhatóan egyre konkrétabban megfogalmazott elvárásaival.

Az immár új szellemű erdőrendezésnek ezeket az igényeket kell terv formájába öntenie. Ha erdőrendezésünkről, s főként annak jövőjéről beszélünk, akkor kiemelten kell foglalkoznunk az oktatással.

Ezért üdvözölhető a Nyugat-Magyarországi Egyetem Erdővagyon-gazdálkodási Intézetének az az elképzelése, hogy közelebb kívánja vinni az erdőrendezés oktatását a gyakorlathoz.

Részvénnytársaságunk, a Mecseki Erdészeti Rt. változatos természetföldrajzi adottságai, munkatársaink korszerű szemlélete a gazdálkodás új kihívásai felé bátorítanak fel bennünket arra, hogy felajánljuk a terepi gyakorlatok lehetőségét. A Dráva-sík, Zselic, Mecsek merőben eltérő állománytípusai, a védett természeti területeken korlátok közé terelt gazdálkodás megtervezése páratlan lehetőséget nyújt az egyetemi oktatás, valamint hallgatói számára is. A gyakorlat még életszerűbbé tétele érdekében ajánlható egy-egy kiemelkedően érdekes erdészet (mert ilyen több is van) zárótárgyalásán való hallgatói részvétel is. Cél, hogy a hallgató még tanulmányai alatt találkozzék az ágazat valamennyi szereplőjével a vadászati hatóságig bezáróan.

Ismerje meg a tervezés súlyát, a szakmai felkészültség fontosságát a terv elfogadtatásában. Szembesüljön a ter-

mészetvédelem, mint szakhatóság érveivel. Tudatosuljon benne, hogy a gazdálkodónak nem egy üzemterve és azt évente módosító kezelési elképzelésre van szüksége, hanem

– valamennyi érintett fél által egységes formába öntött,

– szakmai szempontból a továbbiakban megtámadhatatlan,

– 10 évre kiszámítható tervezést és gazdálkodást biztosító olyan üzemterv, amely

– tartalmában tökéletesen megfelel az említett törvények elvárásainak,

– biztosítja az erdő többcélú hasznosítását,

– ahol mód van rá, lehetőséget ad a természetközeli gazdálkodási elvek alkalmazására.

Ez utóbbi már valóban egy újabb korszak kezdetét jelenti.

Milyen elvárásokat fogalmaz meg a gyakorlati erdőgazdálkodás ebben a helyzetben? Széchenyi szavaival élve: „*merjünk nagyot álmodni*”. Mi ott lent, délen, a Mecsekben azt álmodjuk, hogy az erdőrendezéssel közösen 2002-ben mód nyílik arra, hogy társaságunk Kárászi Erdészete területén egy 726 ha-os, 85 éves átlagkorú, vágásos üzemmódban kezelt erdőtümbjén kísérleti erdőtervezés és gazdálkodás kezdődjék munkatársaink segítségével.

A kísérlet lényege, 50 éves felújítási ciklusú csoportos szálalóvágással nem erdőrésztetre, hanem a jelzett tömbre megadni és elvégezni a beavatkozás lehetőségét és mértékét,

– megbontva a jelenleg tagolatlan erdőképet, lehetőséget teremteni a folyamatos erdőborítás biztosítására, és 20–30 év múltán olyan erdőkép kialakítása, amely vegyes korú, csoportos felépítésű, biológiailag sokszínű,

– ennek révén maximálisan kielégíthetők a természetvédelem elvárásai, az erdő többcélú hasznosítása,

– ugyanakkor biztosítható a faanyag maximális értékben történő kitermelése.

Az álomnak itt vége? Nem, mert reméljük, hogy a kísérleti gazdálkodás kontrolljára 5 év múlva sor kerülhet.

E véletlen egybeesés kapcsán, mint a jövőt bizakodva tervező erdész, tisztelettel kérem Magyar János akadémikus urat, hogy 5 év múlva, 95-dik születésnapja alkalmából rendezett ünnepi ülésen adjon módot arra, hogy az érintett szakemberek erről, az erdőrendezés számára is újat jelentő kísérletről beszélhassanak.

Dr. Papp Tivadar

Köszöntöm dr. Magyar János Professzor Urat!

Szerencsémnek tartom, hogy jelen lehettem az MTA 2001. október 15-én megrendezett első Erdőrendezési Tudományos Konferencián. Megható volt szakmánk fundamentális, tudományos és gyakorlati ágának (talán egy kicsit meg is késett) első magas színvonalú, méltóan tudományos konferenciáján részt vennem. A rendezvény apropóját dr. Magyar János akadémikus, egyetemünk nyugdíjas professzorának 90. születésnapjára szóló köszöntés adta.

Az egész erdészszakmának szóló nagy megbecsülést jelentett az MTA elnökének részvétele az ünnepi rendezvényen. Dr. Magyar János akadémikusunkat, de az ágazatot is köszöntő őszinte, meleg szavai.

Dr. Magyar János nagy ívű tudományos oktatói és szervezői pályáját, életútját jeles kollegák magas színvonalon méltatták. Tehát nem is ilyen szerepkörben fogtam tollat, hanem mint az ünnepelelt első tanítványainak derék hadában tanuló egykori diákja írok és emlékezem nagy-nagy szeretettel, valamint privátim hálaival és szeretettel tisztelgek János bácsi előtt.

Alma Materünk vezetését nem könnyű időben vállalta. A legendásan összetartó 1956-os V. évfolyamunk oklevelét már ő írta alá.

Nem hagyta el szolgálati helyét '56 októberének vészterhes napjaiban sem. Akkor, amikor oktató, vezető társainak igen nagy része ezt tette indokolatlanul!

Ma is fényképszerűen él bennem a kép 1956. november 4-e estebe hajló délutánja, amikor az orosz tankok közvetlen közeléből a főiskola portája elől eszeveszett tempóban menekültünk Johann Zimmerman máltai lovagrend tagja által vezetett osztrák rendszámú Peugeot gépkocsival. A kihalt Mikóvényi úton kissé hajlott háttal, szokásos nyújtott lépteivel ballagott a főiskoláról haza, a Szent Imre, akkori nevén Dimitrov téri diákokthozbeli szükséglakásába, ahol még sokáig négytagú családjával élt. Bizonyára nem voltak és nem is szerzett különös érdemeket, amelyek rangos lakás juttatásával jártak volna. Ott élt velünk, közöttünk a kollégiumban.

1956 novemberében mindenki futott, menekült, de ő maradt a vártán. Helyt állt.

Nevelt bennünket is a jóban, rosszbani helytállásra. Nem véletlenül vésődött belénk mondása: „*Mindent a hely, az idő és a körülmények határoznak meg*”. Ezt a bölcsességet pakolgatta útravalóul tarisznyánkba.

Az élet kemény ütközések során, de végül is a kompromisszumok útján bonyolódik, és hogy a tisztességes közéletet megtalálhassuk, adta kezünkbe e mondását delejtűként.

Az ő személyes élete, főiskolai igazgatói tevékenysége is ezt példázta. A Kádár rezsim 1957-ben elrendelte, hogy a végzős egyetemi hallgatókat minősíteni kell. Az egyik 1958-ban végzett hallgató minősítését tárgyalta és írta alá a minősítő bizottság. Az egyik, egyébként társadalmi ösztöndíjas hallgatóról írták. „Jó szakember lehet, azonban addig, míg politikai magatartását meg nem változtatja, addig csak védkerületvezetőnek javasoljuk” – szövelt a „reális” minősítés. 1958. június 30-án kelt az Erdőmérnöki Főiskola igazgatójának záradéka szerint azonban „A célszerűség mellett szól, hogy mérnöki munkakörben kapjon beosztást.” Aláírás: Dr. Magyar János igazgató. Íme egy cáfolhatatlan, bölcs kompromisszum.

A minősített egyébként kollégám és barátom, 1967-től 26 éven át, nyugdíjazásáig egy nem könnyű erdészet kreatív vezetője volt.

Magyar János professzor úr az életre nevelést az oktatás fölé, elé helyezte. Anélkül, hogy kihangsúlyozta volna, a gyakorlatban ránk váró vezetői beosztásra, az emberekkel való tisztességes bánásmódra, a dolgozó ember szeretetére és tiszteletére nevelt bennünket. Pályánkra mi is már deres fejjel visszagondolva most látjuk igazán, hogy milyen áldott és hasznos útravaló volt ez.

János bácsi szerény életvitele, szellemisége tette lelkünkben gyönyörű szakmánkat élethivatássá. Belénk ivódott lényéből kisugárzóan, hogy a szakma nehézségeit romantikusan kell felfogni. Ez teszi ugyanis a szakmát hivatássá!

Kiegyensúlyozott és itt-ott öniróniától sem mentes, meleg humorú magatartásodra gondolva köszöntlek kedves Professzor Úr, drága János bácsi! Szokásod volt az előadások szünetében a padok között sétálgatva bele-beletekinteni a balekság nyitva hagyott jegyzetébe, mintegy ön- és hallgatói kontroll végett. A becsukott füzetet nem vágta fel, csak a nyitva hagyottakba pillantottál bele. Az egyik ilyen füzet marginális megjegyzésén megakadt a szemed, amely esetből jóízű, önironikus anekdotát kerekítettél, olvasva a balek megjegyzését, miszerint:

„A magyarban száz szónak is egy a vége, de Magyarnál egy szónak is száz a vége.”

Köszöntésed nagy ívű életpályád 90. stációjában azzal fejezem be János bácsi, tisztelt Professzor Úr, az életed nagy „sorsszavának” a maihoz hasonló szellemi és fizikai frissességben legalább száz vége legyen!

Üdv az erdészeknek; Vivát professores!

Dr. Bartucz Ferenc

Természetvédők tiltakoznak a madármészárlás ellen

Közel 10 éve a Magyarországra látogató olasz vadászok tevékenységét botrányok sorozata kíséri. A magyar természetvédelem erőfeszítéseinek köszönhetően fennmaradt gazdag madárvilágunk tízezreit mészárolják le a vadászati hatóságok elnéző magatartásának és a vadásztatásban résztvevők aktív közreműködésének köszönhetően.

Felkérjük a kormányt, hogy a most nyilvánosságra került esetben – amikor 11 800 védett madarat mészároltak le – rendeljen el vizsgálatot, amelyben tisztázza a vadászati hatóság felelősségét is. Kérjük továbbá, hogy az olasz vadászok barbár tevékenységének megakadályozása érdekében azonnal tiltsa meg számukra a magyarországi vadászatot.

**Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület (MME)
Magyar Természetvédők
Szövetsége
WWF Magyarország**

A nitrogén hatása az erdőkre és talajukra

Finnországban indított nitrogéntrágyázási kísérletek lehetőséget adtak arra, hogy a nitrogénnek erdőre tett hatását megismerjük.

Fontosabb megállapítások:

1. A nitrogéntrágyázás nyomán nőtt a humuszos szint szervesanyag-tartalma, de a humusz minőségére nem volt hatása. 2. A nitrogéntrágyázás nem növelte a talaj savanyúságát. 3. A nitrogénülepedésnek eddig nem volt kimutatható káros hatása a finn erdők talajára. 4. A nitrogén talajbani felhalmozódása fokozta a nitrogén ásványosodását és a nitrogén-kimosódás kockázatát végvágást követően.

[Hiv. Szabolcs I. (edit.): Ecological impact of acidification]

Ref.: **Dr. Szodfridt István**